

Priprema za pisanu provjeru znanja: GLASOVI I GLASOVNE PROMJENE

1. Dopuni.

- I. Glas je _____ jezična jedinica.
- II. Precrtaj svojstvo koje ne posjeduju glasovi: razlikovnost, značenje, prepoznatljivost.

2. Brojevima od 1 do 4 označi put zračne struje u nastajanju glasova.

_____ Zračna struja prolazi dušnikom. _____ Pluća istiskuju zračnu struju.
_____ Glas se oblikuje u usnoj šupljini. _____ Glasnice u grkljanu titraju.

3. U okvir s desne strane upiši organ koji ne sudjeluje u govoru. pluća, jezik, zubi, želudac, dušnik, glasnice

4. Dopuni.

- I. Po kriteriju otvorenosti prolaza zračne struje glasovi se dijele na _____ i _____ . Otvornici su: _____ .

5. Dopuni.

- I. Prema ulozi u slogu glasovi mogu biti samoglasnici i _____ .
- II. Slog se sastoji od jednoga _____ i jednoga ili više _____ .

6. Odredi koji zatvornik može biti slogotvoran.

Zaključni na sljedećem primjeru – *prst*. _____

7. Rastavi na slogove sljedeće riječi.

opisati - _____ pijetao - _____
crnilo - _____ kutije - _____

8. Dopuni.

Po zvučnosti zatvornici se dijele na _____ (b, d, g, z, ž, dž, đ) i bezvučne (_____).

9. a) Iz riječi PJESKOVIT izdvoji bezvučne zatvornike i ispiši ih na crtu. _____

b) Zaokruži točno. Pri tvorbi tih glasova glasnice titraju / ne titraju.

10. Odredi sljedeće skupine zatvornika po mjestu tvorbe.

c, z, s - _____
k, g, h - _____
č, ć, dž, đ, j, lj, nj, š, ž - _____

11. Razvrstaj deblje otisnute riječi iz teksta prema glasovnim promjenama koje su se u njima dogodile.

Zabava je bila sve življa, sve veselija, žene sve **lude**. Ljudi zagrljeni pjevaju i urliču, žene i cure raščupane i zajapurene... Odletio Marku gizdavi lugarski šešir, raščupala mu se **pažljivo** uređena frizura, zatutnjila glava kao bačva. (...) Zašao Marko u šumu poznatom stazom, i tu mu je **mjesečina** više smetala nego koristila. Sjene se pružile čudnovati, **grmlje** se činilo strašno, i on je teško razaznao stazu.

jotacija - _____
palatalizacija - _____
jednačenje po mjestu tvorbe - _____
umetnuto l - _____

12. Napiši tražene oblike sljedećih riječi i zaključi koje se glasovne promjene zbivaju u tim primjerima.

poljubac - _____ (G jd.) napredak - _____ (G jd.)
glasovne promjene: _____

13. a) Razvrstaj sljedeće primjere glasovnih promjena.

nošnja (nositi), oca (otac), oraščić (orah + čić), odahnuti (od + dahnuti)

jednačenje po mjestu tvorbe - _____
ispadanje suglasnika - _____

b) U okvir s desne strane upiši točan odgovor.

Jednače se zatvornici *isti* / *različiti* po mjestu tvorbe.

Od dva *ista* / *različita* zatvornika, jedan ispada.

14. Imenuj glasovne promjene u sljedećim primjerima.

paziti – pažljiv _____
primijetiti – primjedba _____
jastog – jastozima _____
prah – prašiti _____
klicati – kličem _____
mudar – mudra _____
godište – godišnji _____

15. Umetni ije/je/e/i.

b ____ l – b ____ lji – b ____ lina – b ____ liti
zv ____ r – zv ____ rad
c ____ v – c ____ včica – c ____ vka
vr ____ dan – vr ____ dnost – vr ____ dnota
d ____ litli – d ____ ljenik – pod ____ la – d ____ oba